

Le sex beneficios de interlingua

Dr. Ferenc Jeszenszky

Le sex beneficios de interlingua

per dr. Ferenc Jeszenszky

Composition: Thomas Breinstrup

Illustration: Gerd Altmann, Pixabay

Publicate: januario 2005

© 2005 Ferenc Jeszenszky e Union Mundial pro Interlingua

Tote derechos reservate. Iste texto es facite disponibile pro uso non-commercial solmente. Tote formas de re-vendita o re-distribution electronic o imprimite es prohibite sin permission in scripto. Nulle parte de iste publication pote assi esser reproducite, copiate, conservate in un systema de cercar o transmittite in ulle forma o per ulle methodo: graphic, electronic, mechanic, photographic, registrate sur disco o cassetta, transferite a bases de datos o in altere maniera sin permission in scripto. Es permittite citar in recensiones con indication del fonte.

Ferenc Jeszenszky (1932-2011) describe in iste articulo, qual es le avantages de interlingua e le tractos que lo distingue de altere linguas construite.

Ille, qui esseva doctor de physica al Universitate de Budapest, esseva de 1981 usque su morte le representante de interlingua in Hungaria. Le texto esseva publicate in le magazin britannic de interlingua, "Lingua e vita", in 1997 e es redigite per Erik Enfors (Svedia).

Le sex beneficios de interlingua

Adaptate de un articulo per Dr. Ferenc Jeszenszky, Lingua e vita, no. 89, januario-april, 1997, e no. 90, maio-augusto, 1997

Interlingua es le resultado del incontro de duo factores. Le prime esseva le formation del stato lingual del Europa moderne, characterisate per le coexistentia de plure dozenas de linguas separate sed non completamente independente proque in illos se trova ab un latere un vocabulario e ab le altere latere un structura grammatic fundamental e essentialmente commun.

Le secunde factor esseva un aspiration a construer pro le civilisation moderne un lingua auxiliar neutral que poterea jocar le mesme rolo del latino durante le civilisation medieval.

Post annos de studios on concludeva que le lingua auxiliar neutral le plus ideal esserea un idioma composita ex un vocabulario latinesc prototypic con un grammatica moderne.

Que es le tractos advantageous de iste latino moderne que lo distingue de altere linguas construite?

1. Le studio de interlingua adjuta a cognoscer melio nostre lingua materne.

Il pare forsan peculiar que nos considera iste beneficio de

interlingua como le prime, ma illo es de grande importantia. In nostre lingua materne il ha multe parolas interlingual. Apprendente interlingua, nos apprende simultaneemente lor senso precise, lor origine, lor loco in le vocabulario, e lor uso correcte. In multe linguas il ha dictionarios de parolas foranee. Le studio de Interlingua, usque un nivello plus alte, los substitue efficacemente.

2. Interlingua es un instrumento excellente de apprender como studiar altere linguas.

Nos ben sape que apprender le secunde lingua foranee es plus facile quam le prime; e nos anque cognosce que solmente le prime cinque o sex linguas es difficile. Le ultiores jam veni per se. Que es le causa de iste phenomeno?

4

Le prime, e forsan maxime, difficultate del studio de linguas es que, comenciant nostre studios, nos identifica le notion de *lingua* con nostre *lingua materne*. On besonia tempore pro discoperir que nostre lingua materne e le foranee ha tractos e commun e completamente differente.

Studiante le secunde lingua foranee on jam usa le experientias acquirite durante le studio del prime, e quanto plus de linguas nos cognosce, tanto plus facile es separar lo particular de lo general, e lo general reduce grandemente le numero de particularitates de un lingua nove que on vole apprender.

On pote dicer “Proque studiar interlingua? Il es plus utile consecrar le tempore e le energia al studio de alcun lingua national”. Ma le experientia monstra que si un gruppo de personas studia un lingua national durante duo annos e un secunde gruppo studia interlingua un anno e un lingua national le proxime anno, le membros del secunde gruppo habera un cognoscentia plus profunde del lingua que illes ha studiate le secunde anno. (Naturalmente on suppone que le membros de ambe grupos ha consecrate le mesme tempore e energia a lor studios.)

Il ha un factor psychologic importante que influe le successo del secunde gruppo: Su membros senti tosto le resultado de lor effortios, lo que facilita lor studios ulterior. E quando illes comencia studiar un lingua national, illes se movera in un terra bastante familiar e non experienciara le fallimentos de personas sin le avantage de haber studiate un lingua planificate plus simple ante attaccar un lingua national complexe.

3. Interlingua da un clave a omne le linguas romanice – mesmo al anglese.

Interlingua como un lingua latinesc se trova simile al linguas romanice (o neolatin). Isto vole dicer que qui sape interlingua, pote devenir capace de leger textos in le altere linguas romanice con un minimo de fatiga, e anque, in caso de textos scientific, in anglese.

4. Interlingua nos approxima al latino.

Il es superflue accentuar lo que le hereditage latin significa pro omne nostre cultura. Totevia, nos sape que a causa del multe cosas que on debe aprender pro functionar in le mundo contemporanee scientific e technologic, le inseniamento del latino de plus in plus regrede.

Multe personas deplora isto, ma sin spero, e il es certe que solmente studiantes specialisate va studiar le latino classic in le futuro. Interlingua tamen es le successor directe del latino, e pro isto su cognoscencia in un certe mesura – e forsan justemente in le relationes le plus importante – pote plenar le vacuo create per le manco del studio universal del latino. E pro illes qui vole studiar latino, un cognoscencia de interlingua es un preparation excellente.

6

5. Interlingua nos adjuta in trovar nostre loco in le mundo.

Il es trivial notar que nos omnes pertine a duo grande collectivitates. Ab un latere nos es humanos, membros del humanite. Ab le altere, nos es membros de un nation. Ma pensar in le polaritate humanitate-nation es un modo troppo simplicitate de vider le realitate. Intra le humanitate e le nation il ha un tertie collectivitate, al minus tanto importante como le prime duo. Isto es le *cultura del civilisation occidental*.

Naturalmente, le cultura es alicque multiplissime. Totevia, illo ha anque un aspecto lingual. Interlingua es un derivation del linguas que ha portate al civilisation occidental su ideas le plus importante e dunque provide un demonstration potentissime de su unitate structural.

6. Interlingua es ben usable como un lingua connexive supranational.

Nos sape que le scopo primari del redaction de interlingua esseva le production de un lingua auxiliari international. E examinante interlingua como un possibile lingua ponte international, on pote constatar que, comparate a altere tales, illo possede un grande advantage: pro comprender lo, un immense gruppo de humanos non besonia ulle studio.

Il resulta del structura simplissime de interlingua que illes qui cognosce duo de su linguas fonte fundamental comprende automaticamente multe textos in interlingua. Ma mesmo si un persona sape solmente un lingua romanice – particularmente si illo es su lingua maternelle – e possede un pauco de intelligentia o phantasia lingual, tunc ille o illa assatis facilmente comprende interlingua in su forma scribite.

Inversemente un persona qui sape passivamente duo del linguas fonte ma non es capace de usar los activemente pote pervenir multo facile- e rapidamente al uso active de interlingua.

Il ha non paucos qui jam volerea interrare Europa.
Totevia, il ha multe alteres, como anque nos, qui crede que illo ha ancora un futuro. Ma un Europa florante non potera viver sub su presente conditiones babelic. Illo besonia un lingua connexive. E que poterea esser plus apte a iste rolo que interlingua?